

PLAN VAN AANPAK

Concept 07-11-2024

Linda Tjoelker
Beleidsadviseur
WMO

Inhoudsopgave

1. Aanleiding.....	2
1.1 Nationale Dementiestrategie (NDS)	2
1.2 Missie.....	2
1.3 Visie	2
1.4 Ambitie	2
1.5 Provinciale doelstelling.....	2
2. Achtkarspelen Dementievriendelijk	3
2.1 Predicaat dementievriendelijke gemeente	3
2.2 De opdracht van het college.....	3
2.3 Dementiescan.....	3
1. Uitvoeringsagenda.....	5
Uitwerking actie 1	6
Uitwerking actie 2	6
Uitwerking actie 3	7
Uitwerking actie 4	8
Conclusie	9
Bijlage 1: Klantreis 2022-2025	10
Bijlage 2: Wonen Welzijn en Zorg.....	13

1. Aanleiding

1.1 Nationale Dementiestrategie (NDS)

Het aantal mensen met dementie groeit snel. Deze ziekte heeft ingrijpende gevolgen voor de persoon, zijn omgeving en de samenleving. In Nederland zijn meer dan 280.000 mensen met dementie. Door vergrijzing bestaat de kans dat dit aantal in 2040 is verdubbeld. Mensen met dementie verliezen steeds meer hun cognitieve vaardigheden en dit heeft grote invloed op zowel de mensen met dementie en hun naasten. Iemand met dementie heeft steeds meer ondersteuning en begeleiding nodig tot op het laatste 24-uurs toezicht.

- Momenteel heeft 1 op 33 werkenden een ouder met dementie, dit zal stijgen naar 1:8.
- 67% van de mensen met de diagnose dementie woont thuis, waarvan 24% alleenstaand.
- De kosten van de formele zorg voor mensen met dementie zullen bij de voorziene vergrijzing stijgen naar 15,6 mld.
- Op het gebied van dementie zijn nu ca 350.000 mantelzorgers waarvan 31% meer dan 40 uur zorg levert.

1.2 Missie

De gemeente Achtkarspelen wil dat mensen met dementie en hun naasten zo lang mogelijk mee kunnen blijven doen in de samenleving, goede zorg en ondersteuning krijgen én kunnen wonen in een geschikte woning en woonomgeving.

1.3 Visie

De gemeente Achtkarspelen wil een dementievriendelijke gemeente zijn, een gemeente die gezamenlijk met andere partners anticipeert op de toenemende zorgvraag en de veranderende woonbehoefte bij mensen met dementie en wil bekendheid rondom dementie vergroten.

1.4 Ambitie

De gemeente Achtkarspelen wil aansluiten op de ambities van de Friese Samenwerkingsagenda en zich uitspreken als dementievriendelijk en het predicaat “dementievriendelijke gemeente” verkrijgen in 2024. De ambitie sluit aan op de provinciale doelstelling en richt zich op:

- Thuiswonende ouderen met dementie én hun directe omgeving toegang tot de juiste zorg op het juiste moment.
- Een integrale ketenaanpak voor zorg & ondersteuning voor thuiswonende mensen met dementie. Verbinding van casemanagers, wijk- en gebiedsteams en welzijnsorganisaties.
- Cliëntcontact bij gemeenten, zorgverzekeraar en zorgkantoor is dementievriendelijk ingericht.

1.5 Provinciale doelstelling

Zo lang mogelijk bevorderen van een volwaardige deelname aan de samenleving, door:

- Kennis te vergroten over herkennen en omgang binnen gemeentehuis en gemeenschap.
- Actief samenwerken: werk actief samen met partijen die zorg en ondersteuning bieden
- Stimuleren: stimuleer en faciliteer inwoners, bedrijven en organisaties.
- Begeleiding op maat: maak begeleiding op maat mogelijk in alle fases.

2. Achtkarspelen Dementievriendelijk

Dementie is een volksziekte die door de vergrijzing de komende jaren steeds meer zal voorkomen. In de gemeente Achtkarspelen zal het aantal dementerenden waarschijnlijk stijgen van 440 naar 790 in het jaar 2040.

2.1 Predicaat dementievriendelijke gemeente

In januari 2021 is de motie 'dementie vriendelijke gemeente' aangenomen in de gemeente Achtkarspelen. Alzheimer Nederland heeft de mogelijkheid ontwikkeld een certificaat aan te vragen, als betreffende gemeente voldoet aan de daarvoor gestelde voorwaarden.

Een dementievriendelijke gemeente worden is een dynamisch proces. Het is een beweging waarbij een gemeente niet automatisch voor altijd dementievriendelijk is. Het certificaat is maximaal 4 jaar geldig en na 2 jaar vindt er een tussenevaluatie plaats.

2.2 De opdracht van het college

- a. Te onderzoeken hoe Achtkarspelen aan kan sluiten bij de organisatie van een dementievriendelijke gemeente
- b. Samen met ketenpartners te werken aan opgaven om stapsgewijs tot zichtbare en duurzame resultaten te komen
- c. De raad hier actief over te informeren en eventueel een plan van aanpak mee te sturen.

2.3 Dementiescan

Op aanraden van afdeling Friesland van Alzheimer Nederland is er een dementiescan uitgevoerd voor de gemeente Achtkarspelen, zie bijlage

Deze scan, bevat 8 thema's met de thema's zoals verwoord in de Friese Samenwerkingsagenda.

1. Structuur en afstemming
2. Beleids- en planvorming
3. Ontwikkeling dementievriendelijke gemeente
4. Deskundigheidsbevordering
5. Ondersteuning mantelzorgers
6. Dagactiviteiten en respijtzorg
7. Wonen met dementie
8. Ontwikkeling DVG

In afstemming met de afdeling Friesland van Alzheimer Nederland kwamen we in 2023 tot prioriteiten om de gemeente Achtkarspelen dementievriendelijker te maken.

Resultaat van Achtkarspelen op 02-08-2023

Export grafiek + antwoorden

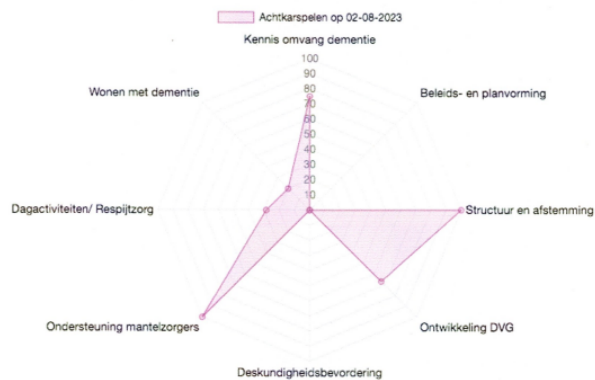
Export grafiek

☐ Data van dit interview delen binnen je regio

☐ Toon landelijk gemiddelde

Achtkarspelen: 02-08

Vergelijkingen

Dementiescan gemeente Achtkarspelen op 02-08-2023 (Concept)

Gesprekspartner: De heer Jan Pastoor, gemeente Achtkarspelen

Resultaat van Achtkarspelen op 02-09-2024

Export grafiek + antwoorden

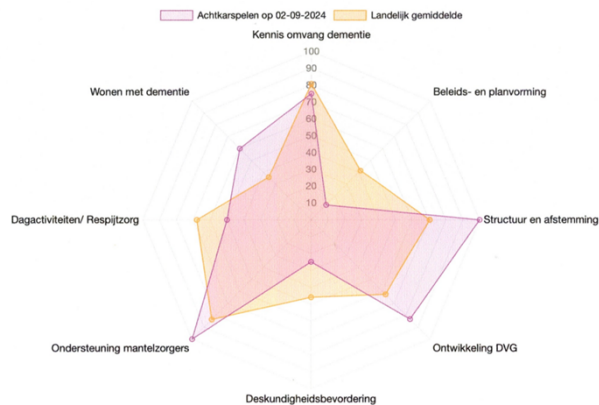
Export grafiek

☐ Data van dit interview delen binnen je regio

☐ Toon landelijk gemiddelde

Selecteer resultaat

Vergelijkingen

Een dementie scan verhoogt de bewustwording binnen de gemeente en stimuleert de ontwikkeling van dementie vriendelijke initiatieven. In samenwerking met afdeling Friesland van Alzheimer Nederland werden de sterke en zwakke punten besproken, het gaf inzicht. Vanuit de eerste dementie scan op 02 aug 2023 zijn een aantal acties geformuleerd. Het uitvoeren van de acties heeft geresulteerd in de dementiescan op 02 aug 2024. Dit laat een mooie ontwikkeling zien!

1. Uitvoeringsagenda

Om in 2024 het predicaat 'dementievriendelijke gemeente' te krijgen zijn de speerpunten uit de dementiescan omgezet in een aantal acties. Dit is in samenwerking gedaan met afdeling Friesland van Alzheimer Nederland. Het geeft houvast voor het maken van stappen en keuzes en het stellen van prioriteiten. Het sluit aan bij de provinciaal gekozen pijlers uit de Friese Samenwerkingsagenda.

3.1 Acties tot medio 2024

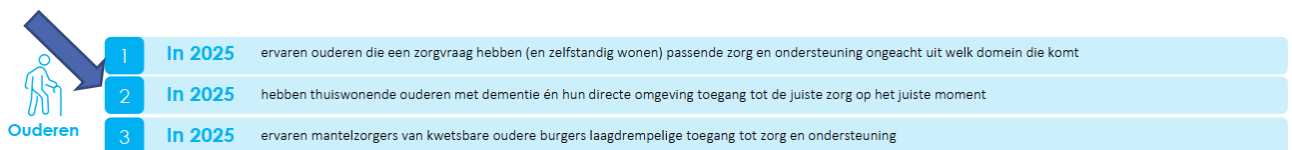
Actie 1 Voor alle gemeentelijk medewerkers met publiek/inwoner gerichte taken verplichten om de gratis online training (15 min) "Goed omgaan met dementie op het gemeentehuis" te laten volgen.

Actie 2 Instellen van een werkgroep Dementie met ketenpartners. Hierbij aansluiten bij de bestaande ketenpartners zoals Kwadrantgroep/Kearn/dementieconsulenten/bezoekers Alzheimercafé. Prioriteit van de werkgroep is om de bekendheid van de dementie te vergroten door binnen diverse inwoners/verenigingen/ondernemers geledingen de gratis online trainingen aan te bieden, zie <https://www.samendementievriendelijk.nl/trainingen>.

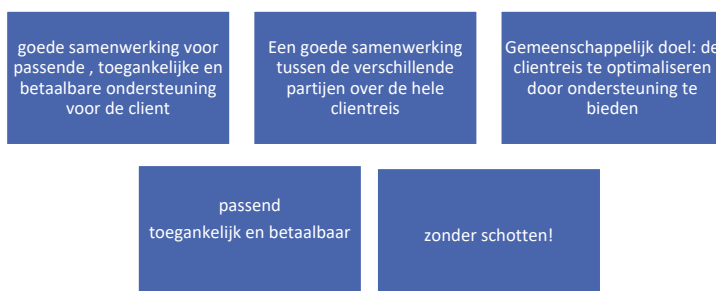
- Via bewustwording campagnes en scholing trainen de regionale afdelingen en vrijwilliger van Alzheimer Nederland winkeliers, bibliotheken, verenigingen en vrijwilligersorganisaties. Het doel is om mensen te activeren om iets te betekenen voor iemand met dementie.

Actie 3 In de op te stellen Woon/Zorg en Welzijn visie het onderwerp dementie en omgaan met dementie benoemen op alle drie onderdelen. Hierbij rekening houden met de ambities zoals beschreven in de Friese Samenwerkingsagenda onderdeel Ouderen ambitie

Ambities Voor 2022-2025 gezamenlijk realiseren van 16 ambities

Actie 4 In de gebiedsteams/ketenpartners dementie de klantreis introduceren. Ook bij de inkoop van nieuwe maatwerktrajecten WMO met diagnose dementie de principes van de klantreis hanteren. Het doel hiervan is goede samenwerking voor passende, toegankelijke en betaalbare ondersteuning voor de cliënt. Zie klantreis beschrijving pagina 32/38 uit de Friese Samenwerking.

Actie 5 In juni 2024 vervolgspraak met Alzheimer Nederland afdeling Friesland om inzicht te geven in de gemeentelijke resultaten. Op basis hiervan een beoordeling laten plaatsvinden of de gemeente Achtkarspelen erin is geslaagd om een dementievriendelijke gemeente te zijn.

Uitwerking actie 1

De GOED omgaan met dementie <https://www.samendementie vriendelijk.nl/trainingen> zijn goed te volgen en kosten nog geen 15 min. Je leert hoe je dementie herkent en lastige situaties goed oplost. Voor alle gemeentelijk medewerkers met publiek/inwoner gerichte taken heeft de teamleider de medewerkers verplicht om de gratis online training (15 min) "Goed omgaan met dementie op het gemeentehuis" te laten volgen. Deze actie is uitgezet onder de medewerkers van de gebiedsteams, en de medewerkers van het KCC. Een groot aantal van de medewerkers hebben de training gevolgd.

Uitwerking actie 2

Sinds november 2023 is er een werkgroep Dementie met ketenpartners opnieuw ingesteld. De gemeente Achtkarspelen is daardoor goed aangesloten bij de volgende ketenpartners: Kwadrantgroep/Kearn/dementieconsulenten/bezoekers Alzheimercafé.

De volgende actiepunten zijn in de werkgroep opgepakt/ besproken:

1. Het indicatieproces inzetten dagbesteding verbeteren
 - Nieuwe werkwijze ontwikkelt door sociaal werker en beleid
 - Nieuwe werkwijze besproken met Casemanager dementie Kwadrantgroep
 - Nieuwe werkwijze besproken met de sociaal werkers gebiedsteam Achtkarspelen
 - Nieuwe werkwijze opgenomen in het Kwaliteitshandboek
2. Het Alzheimer Café

Dit is een voorliggende voorziening die zonder indicatie bezocht kan worden. Loopt het laatste jaar weer goed, de laatste twee keer was er een forse opkomst van 45 mensen in het Alzheimer café, er ontstonden onderlinge contacten en verbinding.
3. Partnergespreksgroepen

Kwadrantgroep en het Odensa Huis in Burgum verzorgen de begeleiding van deze groep. Er ligt een format voor gespreksgroepen van maximaal 8 personen, mensen geven zelf t.z.t. onderwerpen aan waar ze over willen praten en komen 7 keer bij elkaar, om de twee weken. De eerste partnergespreksgroep was een groot succes, de tweede groep wordt alweer opgezet voor inwoners van Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen.
4. Acute respijtzorg
 - Pilot wordt provinciaal ingezet.
 - Is besproken in wijkgericht werken en werkgroep dementie:
 - collegevoorstel beleidsmedewerker WMO november 2024
5. Bekendheid dementie vergroten
 - Bekendheid binnen de gemeente is op orde, met communicatie bespreken hoe dit jaarlijks op peil kan blijven.
 - beleidsmedewerker heeft gesproken met de voorzitter van de H&I over organiseren van een informatieavond. Wordt onderzocht of de dorpen coördinator de e learning kan delen in de dorpen. Ook zinvol voor andere partijen; politie, brandweer, ambulance etc. Dit wordt in 2025 verder opgepakt.
6. Themapagina: week van de mantelzorg

Uitwerking actie 3

1. Woon, zorg en welzijnsvisie

- In oktober 2024 vastgesteld door de raad van de gemeente Achtkarspelen.
 - In 2024 oriënterende gesprekken uitvoeringsagenda/ delen van de visie met de verschillende beleidsterreinen binnen de gemeente.
 - De toolkit dementievriendelijk wonen gedeeld in het ANNO overleg woon, zorg en welzijn
 - In de uitvoeringsagenda inwoners betrekken en informeren Infomeer inwoners over tussen woonvormen of de mogelijkheid om een woning aan te passen en stimuleer de doorstroom naar woningen die aansluiten op de behoeften.
- ### 2. Prestatie afspraken woningbouwcorporaties
- Delen van de toolkit “dementievriendelijk woongebouw”

Toolkit

Woonzorg Nederland heeft in samenwerking met verschillende organisaties, waaronder Alzheimer Nederland, de toolkit “dementievriendelijk woongebouw” gelanceerd om bouwers en beheerders te helpen met het maken van dementievriendelijke keuzes. Dat gaat niet altijd om méér en duurder, maar om de juiste basiskeuzes. De bouw en inrichting van een woning maakt een wereld van verschil voor een bewoner met dementie. Door een woning en ook de omgeving dementievriendelijk te maken, kunnen mensen met dementie langer zelfstandig en prettiger wonen.

Woon, zorg en welzijnsvisie:

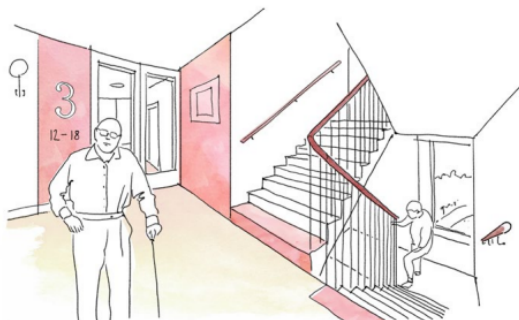
Door de vergrijzing en het tekort aan zorgplekken blijven senioren langer thuis wonen, waardoor het aantal huurders met (beginnende) symptomen van dementie toeneemt. Dit is de realiteit voor alle woningcorporaties. Een goede woonomgeving en begeleiding voor beheerders en medehuurlers zijn essentieel voor de zelfredzaamheid van deze groep senioren. Gemiddeld krijgt 1 op de 5 mensen dementie en ouder worden is de grootste risicofactor.

- De toolkit is een hulpmiddel voor het verbeteren van de dementievriendelijkheid van woongebouwen, praktische tips die specifiek kunnen bijdragen aan een dementievriendelijk woongebouw.
- inspiratie en handvatten voor woningcorporaties, gemeenten, zorg- en welzijnsinstellingen om een dementievriendelijke omgeving te creëren:

Oriëntatie en toegankelijkheid.

Dit kan worden bereikt door heldere bewegwijzering op ooghoogte of lager. Het toevoegen van iconen naast tekst en het vermijden van overmatige informatie op één plek kunnen bijdragen aan het voorkomen van verwarring, rekening houdend met de informatieverwerking van mensen met dementie. Duidelijke start en einde van de trap kunnen worden aangegeven door gebruik van

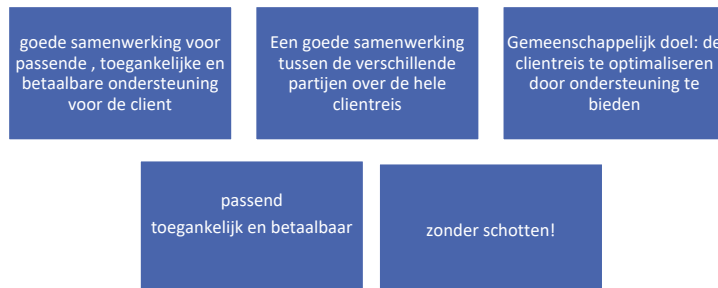
kleuren. Zorg dat drukknoppen en taglezers op een zichtbare plek zitten en op een gekleurd vlak.

“Een verschijnsel bij mij is dat ik een trap naar beneden niet als trap zie. Ik zie dat als een zwart gat. Als ik dan naar beneden wil lopen, moet er iemand voor me lopen. Dan houd ik de schouder vast en dan pas kan ik de trap af”.

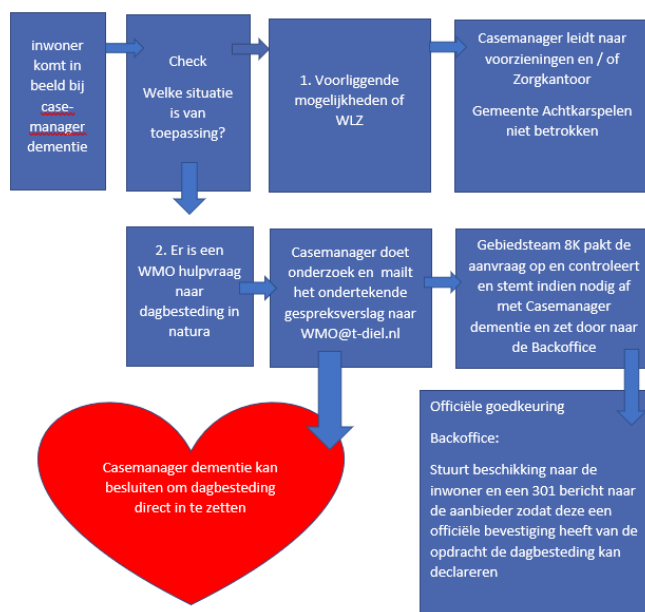
Uitwerking actie 4

In de gebiedsteams/ketenpartners dementie de klantreis introduceren. Ook bij de inkoop van nieuwe maatwerktrajecten WMO met diagnose dementie de principes van de klantreis hanteren. Het doel hiervan is goede samenwerking voor passende, toegankelijke en betaalbare ondersteuning voor de cliënt. Zie klantreis beschrijving pagina 32/38 uit de Friese Samenwerking.

In 2024 is het proces rondom indicatie en toekennen van dagbesteding verbeterd en geïmplementeerd. Wanneer de casemanager Dementie bij de inwoner thuis komt en het gespreksverslag heeft gemaakt wordt dit vaak weer overgedaan door de gebiedsteam medewerker. Dit is een ongewenste situatie wat vertragend werkt.

De nieuwe werkwijze heeft tot gevolg dat er minder wachttijd is voor de inwoner, snellere ontlasting voor de mantelzorger, minder onrust verschillende contacten, tijdsbesparing en voorkomen van dubbel werk.

Conclusie

Uit de 2^e dementiescan blijkt dat de gemeente Achtkarspelen voldoet aan de voorwaarden: het bestuur gaat ermee akkoord dat de gemeente wordt voorgedragen voor het predicaat dementievriendelijk. De gemeente scoort op ten minste 4 thema's uit de Dementiescan op of boven het landelijk gemiddelde. De lokale belangenbehartiger van Alzheimer Nederland heeft de dementiescan afgenomen, gemeten en zal het certificaat uitreiken op in november 2024.

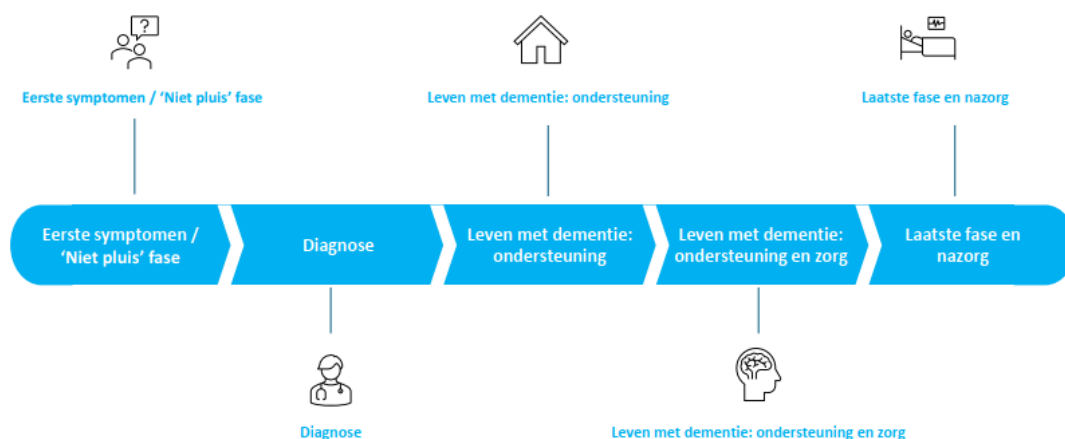
Het is belangrijk om inzicht te hebben hoeveel dementievriendelijke gemeenten er in Nederland zijn. Als we meer impact maken met een groeiend aantal dementievriendelijke gemeenten draagt dit bij aan het langer thuis kunnen blijven wonen voor mensen met dementie, betere ondersteuning voor mantelzorgers en meer dementievriendelijk gedrag van de omgeving. Op "[Dementie in Beeld](#)" kan je zien welke gemeenten in Nederland zich dementievriendelijk mag noemen. Een gecertificeerde gemeente krijgt een vergeet-me-nietje en er wordt procentueel aangegeven hoeveel gemeenten dementievriendelijk zijn.

Voorwaarden voor het verlenen van het certificaat:

1. De gemeente wil dementievriendelijk worden en heeft een gemeenschappelijk doel met relevante partners vastgelegd (denk aan: zorg- en welzijnsorganisaties, bibliotheek, dementienetwerk enz.) bijvoorbeeld in een convenant of intentieverklaring;
2. De gemeente voert een beleid- en uitvoeringsplan uit gericht op het vergroten van kennis over en omgaan met dementie onder burgers en op het realiseren van dementievriendelijke buurten en wijken;
3. De gemeente neemt een actieve rol in het lokale en/of regionale netwerk dementie;
4. De gemeente kent voldoende ontmoetingsmogelijkheden voor mensen met dementie en faciliteert deze (doel is 80% bereik voor thuiswonende mensen in de buurt -Nationale dementie strategie-);
5. In de gemeente kunnen mensen met dementie en hun mantelzorgers een beroep doen op ondersteuning en begeleiding;
6. Medewerkers van de gemeente zijn geschoold in het herkennen van en omgaan met mensen met dementie;
7. De gemeente scoort op ten minste 4 van de volgende thema's in de Dementiescan op of boven het landelijk gemiddelde. Het landelijk gemiddelde stijgt naarmate meer gemeenten het gewenste niveau bereiken. Het blijft dus altijd in een opwaartse beweging.

Bijlage 1: Klantreis 2022-2025

Clïëntreis Client & clientreis is uitgangspunt in het bieden van de juiste zorg, begeleiding en ondersteuning op het juiste moment

Bron: Clïëntreis Dementie eerder opgesteld binnen het programma Sociaal Medische 1st lijn

33

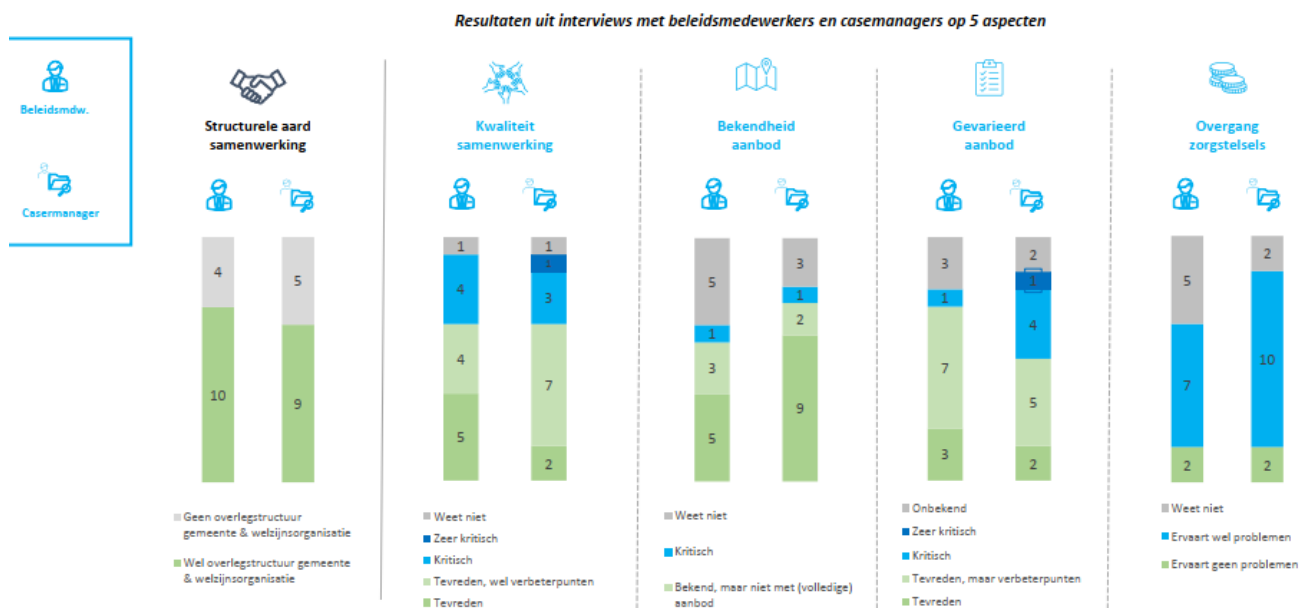
Clïëntreis Diverse partijen betrokken in verschillende fase clientreis Dementie

	Eerste symptomen / 'Niet pluis' fase	Diagnose	Leven met dementie: ondersteuning	Leven met dementie: ondersteuning en zorg	Laatste fase en nazorg
Mantelzorger	●	●	●	●	●
Huisarts	●	●	●	●	●
Geriatr		●	●	●	
Wijk verpleegkundige	○	○	○	●	○
(gespecialiseerd) Casemanager	○	○	●	●	○
WMO consulent / sociaal werker		●	○	○	
Huishoudelijke hulp	○		○	●	
Aanbieder dagbesteding	○	○	●	●	
Aanbieder respijtzorg			●	●	
Specialist ouderengeneeskunde		○	○	●	●
Personeel zorginstelling				●	●

in: Deskresearch – gevalideerd en aangevuld door werkgroep Dementie op 4 april 2023

○ Rol in sommige gevallen betrokken bij fase ● Rol vaak betrokken in fase

Interviews Kansen voor verbetering m.n. in overgang zorgstelsels, casemanagers kritischer

Bron: Interviews beleidsmedewerkers en casemanagers Friese gemeenten (eind '22) – NB. classificering van antwoorden is op basis van interpretatie van antwoorden in interviews

35

Interviews Inzichten kwaliteit en bekendheid aanbod

Kwaliteit samenwerking

- ❖ Zorgverleners vinden elkaar goed met korte lijnen, wil tot samenwerking en onderlinge trainingen
- ❖ Onderlinge expertise kan nog beter benut worden o.a. door meer aandacht expertise casemanagers
- ❖ Structuur, regie en afstemming ontbreekt nog op cliëntniveau terwijl veel partijen betrokken zijn

Bekendheid aanbod

- ❖ Mond-tot-mond reclame en lokale media leidt tot goede bekendheid van bv. Odensehuizen
- ❖ Casemanagers kunnen eerder betrokken worden én nieuwe casemanagers beter geïnformeerd bij start
- ❖ Aanbod kan nog beter in kaart gebracht worden (visueel) voor bredere bekendheid

Interviews Inzichten variatie aanbod en overgang zorgstelsels

Gevarieerd aanbod

- ❖ Laagdrempelig aanbod Odensehuizen en welzijnsinstelling (actief in maatjesprojecten en mantelzorghulp)
- ❖ Aanbod niet altijd voldoende (capaciteit), met oog op toekomstige stijging niet voldoende gevarieerd
- ❖ Voorzieningen (bv. Maatjesprojecten) en aanbod specifieke groepen (bv. startende dementie) soms te beperkt

Overgang zorgstelsels

- ❖ In enkele gemeenten leernetwerk gestart en goede samenwerking gemeente, huisarts & zorgaanbieder
- ❖ Schotten in financiering heeft negatieve gevolgen client, zowel financieel als in kwaliteit ondersteuning
- ❖ Gemeenten sturen snel op WLZ indicatie en naar eigen aanbieders, inwoners willen niet altijd naar WLZ

Interviews Inzichten kwaliteit en bekendheid aanbod

Samenvatting

- ❖ Samenwerking/overlegstructuur en bekendheid aanbod dagactiviteiten in de meeste gevallen goed
- ❖ Verbeterpunten bij overgang zorgstelsel, kwaliteit samenwerking en variatie van het aanbod

Bijlage 2: Wonen Welzijn en Zorg

WONEN WELZIJN & ZORG VISIE NOORDOOST FRIESLAND

In de toekomst wonen er straks veel meer inwoners met een zorg- en ondersteuningsbehoefte thuis, daarnaast lopen de tekorten in geschikte huisvesting, zorgpersoneel en mantelzorgers op.

De Visie op wonen met zorg en welzijn is een ontwikkelrichting richting de toekomst. Focus ligt op de toenemende zorgvraag, vinden van geschikte huisvesting en adequate zorg in Noordoost Friesland.

(Wonen, Welzijn & Zorg Visie Regio Noordoost Friesland ANNO 2024-2030)

Drie uitgangspunten:

- ✚ Ouderen kunnen zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen met regie over hun eigen leven ondersteund door het lokale netwerk.
- ✚ Ouderen kunnen passend wonen, zowel qua woning als woonomgeving
- ✚ Ouderen ontvangen de zorg en ondersteuning die zij nodig hebben

Dementie is een snelgroeiende ziekte is waarbij 1 op de 5 mensen uiteindelijk dementie krijgt, 70% daarvan blijft zelfstandig thuis blijft wonen. Het zal de nodige aanpassingen vergen in het dementievriendelijk maken van woningen en leefomgeving op sociaal, fysiek en organisatorisch vlak.

In het beleid van Achtkarspelen zal dementie een belangrijke plek innemen in de uitvoeringsagenda maar ook in de oriënterende gesprekken met ketenpartners zoals zorgorganisaties, huisartsen, welzijnspartners of woningcorporaties.